

Järva valla eelarvestrateegia 2026-2029

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS	3
1.1.	Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest	3
1.2.	Majandusprognoos	4
2.	SOTSIAALMAJANDUSLIK OLUKORD JÄRVA VALLAS.....	7
3.	EELARVESTRAATEEGIA EELARVE OSAD	11
3.1.	Põhitegevuse tulud	11
3.1.1.	Maksutulud	12
3.1.2.	Kaupade ja teenuste müük	13
3.1.3.	Saadavad toetused	13
3.2.	Põhitegevuse kulud	15
3.3.	Investeermistegevus.....	16
3.4.	Finantseerimistegevus.....	17
3.5.	Likviidsete varade muutus	18
4.	INFO EELARVESTRAATEEGIA PERIOODIKS KAVANDATAVATE KOHALIKE MAKSUDE JA MAAMAKSU MUUDATUSTEST	18
5.	ÜLEVAADE KOV ÜKSUSEST JA ARVESTUSÜKSUSTEST	19
6.	ARVESTUSÜKSUSE PÕHITEGEVUSE TULEM	21
7.	ARVESTUSÜKSUSE VÕLAKOOREM.....	21
8.	TUNDLIKKUSE ANALÜÜS	22

1. SISSEJUHATUS

Eelarvestrateegia on Järva valla arengukavast lähtuv, selgitustega varustatud finantsplaan. Koos arengukavaga moodustab see aluse valla eelarve koostamiseks, kohustuste võtmiseks, investeeringute kavandamiseks ning toetuste taotlemiseks.

Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse arengukavast ning muudest kohaliku ja riikliku tasandi õigusaktidest. Kavandatavate tegevuste rahastamine põhineb majandusprognosidel, mille aluseks on Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga andmed ning värskem statistika.

Valla finantspoliitikas tuleb lähtuda tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest. Investeeringutega soovitakse saavutada säästu juhtimis- ja majanduskuludes ning kohustisi ei võeta põhitegevuse kulude katteks. Prioriteet on kaasata projektide kaudu valla arengusse vallaeelarve välist lisarahastust.

Eelarvestrateegia eesmärk on luua alus jätkusuutlikule eelarvepoliitikale, määratledes rahalised piirid arengukavas seatud eesmärkide saavutamiseks ja tegevuste elluviimiseks. Strateegiat uuendatakse igal aastal, vajadusel täpsustatakse kolme eelseisva aasta eesmärke ning pikendatakse strateegiat vähemalt ühe aasta võrra.

2024. aastal olid Järva valla sõltuvad üksused Eesti Piimandusmuuseum SA ja A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel SA. Konsolideerimisgruppi kuuluvad veel SA Valgehobusemäe Suusa- ja Puhkekeskus ning AS Järva Haldus. Kuna need ei ole sõltuvad üksused, neid eelarvestrateegias ei kajastata.

Järva valla arengute kavandamisel lähtutakse Järva valla arengukavas 2022 - 2030 sätestatud strateegilistest eesmärkidest:

- 1) Järva vald on strateegiliselt juhitud ja võimekas võrgustikupõhine omavalitsus, kus rakendatakse parimaid praktikaid piirkonna konkurentsivõime ja tasakaalustatud arengu tagamiseks;
- 2) kõigis Järva valla piirkondades on puhas elukeskkond ning heal tasemel kohalikud teenused ja taristu, valla piirkonnad on omanäolised ja kutsuvad, vallaelanikud on oma elukohaga rahul;
- 3) Järva vald on sidus ja koostööd tegev omavalitsus.

Eelarvestrateegias on arvestatud kehtivate õigusaktidega ning lähtutud ka teehoiukavast.

1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on kindlustada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus pikemaajaliselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele koostatakse eelarvestrateegia eelseisvate arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks. Eelarvestrateegia hõlmab vähemalt nelja eelarveaastat. Eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on majandusprognosid, kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks.

Strateegias kajastatakse:

- kohaliku omavalitsuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos strateegia perioodiks;
- eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ning strateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud ja kulud;
- investeerimistegevuse olulisemad tegevused ja investeeringud koos hinnangulise maksumuse ja võimalike finantseerimisallikatega;
- eeldatavad finantseerimistegevuse mahud ning likviidsete varade muutus;
- ülevaade kohaliku omavalitsuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast;
- netovõlakooormuse areng eelnenud, jooksva ja strateegia perioodi aastatel.

1.2. Majandusprognoos

Euroopa Liidu (EL) majandus alustas 2025. aastat oodatust mõnevõrra tugevamal alusel. [Euroopa Komisjoni Eesti esinduse](#)¹ prognooside kohaselt on majanduskasv tänavu siiski tagasihoidlik, kuid kiireneb mõnevõrra 2026. aastal hoolimata suurenevast ülemaailmsest poliitilisest ebakindlusest ja kaubanduspingetest.

ELis tervikuna kasvab reaalne SKP 2025. aastal 1,1% ja euroalal 0,9%, mis on üldjoontes sama tempo kui 2024. aastal. 2026. aastal peaks majanduskasv jõudma tasemeni 1,4-1,5%. Euroala inflatsioon peaks aeglustuma 2,4%-lt 2024. aastal keskmiselt 2,1%-le 2025. aastal ja 1,7%-le 2026. aastal. ELis tervikuna järgib inflatsioon oodatavalt samasugust dünaamikat ning langeb 2024. aasta veidi kõrgemalt tasemelt vähem kui 2% peale 2026. aastal. Pikaajaline eesmärk on hoida inflatsioonitaset 2% piiri juures.

Üldiselt prognoositakse majanduskasvu väljavaateid allapoole, sest maailmakaubanduse ja -kaubanduspoliitika väljavaated on nõrgad ja ebakindlad.

Euroopa Komisjoni prognoosi kohaselt on üleilmne majanduskasv väljaspool ELi nii 2025. kui ka 2026. aastal 3,2%, mis on vähem kui 2024. aasta sügisel prognoositud 3,6%. Selline allapoole korrigeerimine kajastab suuresti nii USA kui ka Hiina väljavaadete nõrgenemist. Energiatoorme hinnad on alates 2024. aasta sügisest märkimisväärselt langenud ja peaksid seda trendi jätkama. Samuti peaks tugevam euro suurendama inflatsioonisurvet.

Positiivse poolelt võib ELi majanduskasvu toetada ELi ja USA kaubanduspingete edasine leevendamine või ELi kaubavahetuse kiirem laienemine teistesse riikidesse, sealhulgas uute vabakaubanduslepingute kaudu. Ka suuremad kaitsekulutused võivad toetada majanduskasvu. ELi majanduse vastupanuvõimesse annavad panuse konkurentsivõimet toetavad reformid, nagu ühisturu süvendamine, hoiuste ja investeeringute liidu väljakujundamine ning halduskoormuse vähendamine.

Eesti majanduse prognoos

[Rahandusministeeriumi-majandusprognoosi](#)² kohaselt on Eesti majandus hakanud taastuma, kuid kasvu hoiab tagasi väliskeskkonna ebakindlus.

¹ EL majandusprognoos, 19. mai 2025

² Rahandusministeeriumi majandusprognoos, kevad 2025

Eesti majanduses on olnud alates 2024. aasta teisest poolest elavnemise märke. Prognoositakse, et majanduse taastumine jätkub, kuid ebakindlas väliskeskkonnas ning kõrgele kerkinud hinnataseme tingimustes toimub see aegamisi. Käesolevaks aastaks oodatakse 1,7% SKP kasvu, mis kiireneb 2026. aastal 2,5%-ni.

Tabel 1. Sisemajanduse kogutoodang 2023 – 2029

	2023	2024		2025	2026	2027	2028	2029
SKP reaalkasv, %	-3,0	-0,3		1,7	2,5	2,2	2,2	2,2
SKP nominaal kasv, %	4,8	3,5		5,6	5,4	4,6	4,5	4,5
SKP jooksevhindades (mld €)	38,2	39,5		41,7	44,0	46,0	48,1	50,2

Käesoleval aastal on oodata hinnatõusu kiirenemist, mis tuleneb toidu kallinemisest, käibemaksumäära tõusust, mootorsõiduki registreerimistasust. Inflatsiooni aeglustumist võib oodata 2026. aastal, kui maksumeetmete mõju väheneb ning toiduhindade tõus stabiliseerub.

Alates 2024. aasta teisest poolest on majanduses olnud elavnemise märke: näiteks töötleva tööstuse eksporditulud pöördusid sügisel taas kasvule, teenuste mahu- ja müügiindeksite kasv kiirenes ning eluasemetehingute arv tõusis. 2025. aastaks on oodata 1,7%-list majanduskasvu. Seda toetab olukorra mõningane paranemine nii tööstus-, ehitus- kui ka teenuste sektoris.

Töötleva tööstuse ekspordihinnad, mis vahepeal olid languses, kasvasid 2024. aasta teisel poolel ja 2025. aasta alguses taas ning tööstussektori enda tunnetatud konkurentsivõime välisurgudel on pisut paranenud. 2025. aasta veebruaris kasvasid töötleva tööstuse toodangumahud aastases võrdluses 1,7%, kuid olid endiselt suhteliselt madalal tasemel. Koos välisnõudluse paranemisega ja konkurentsivõime probleemide leevenemisega oodatakse tööstussektori lisandväärtuse mõõdukat kasvu 2025. aastal ja kasvu kiirenemist 2026. aastal. Tööstussektori osakaal majanduses jääb ka järgnevatel aastatel pigem tagasihoidlikule tasemele.

Ehitussektori reaalne lisandväärtus kasvab 2025. aastal tõenäoliselt vähe. Uute eluruumide ehitust alustati 2024. aastal 2,5% suuremal pinnal kui 2023. aastal ning uute mitteeluhoonete ehitust alustati 8,7% suuremal pinnal. Ehituslube eluruumide uusehituseks väljastati 2024. aastal aga väiksemas mahus kui 2023. aastal.

Kinnisvaraalse tegevuse reaalne lisandväärtus 2025. aastal tõenäoliselt kasvab. Eluasemetehinguid tehti 2024. aastal suhteliselt vähe, kuid aasta teises pooles pöördus tehingute arv kasvule. Eluasemelaenu keskmine intressimäär on alates 2023. aasta lõpust veidi langenud, mis võib nõudlust eluasemekinnisvara suhtes taas elavdada.

Info ja side tegevusala osatähtsus majanduses jääb sel aastal ja järgmistel aastatel suhteliselt suureks. Programmeerimise tegevusala kindlustunne oli 2025. aasta alguses küll nõrgem kui tavapäraselt, kuid hõiveootused olid positiivsed. Info ja side teenuste müük oli 2024. aastal küllaltki tugev.

Jaekaubanduse mahud pöördusid 2024. aasta lõpus kasvule ning 2025. aastaks on oodata väikest kasvu. Väike kasv peegeldab tarbijate ebakindlust, aga ka asjaolu, et viimastel aastatel on tarbijahindade tase oluliselt tõusnud.

Keskmine reaalpalk 2025. aastal langeb, kuid järgmistel aastatel majapidamiste rahanduslik seis paraneb.

Investeeringute areng on viimastel kriisidest mõjutatud aastatel olnud väga kõikuv. Kriiside eelse 2019. aastaga võrreldes on investeeringute reaalne maht mittefinantsettevõtetes jäänud samale tasemele, kuid finantssektoris oluliselt tõusnud. Eluasemeinvesteeringud olid 2024. aastal mõnevõrra suuremad kui viis aastat varem ja valitsussektori puhul isegi kolmandiku suuremad.

Investeeringuaktiivsust mõjutavad eelkõige tulevikuväljavaated ehk majandusolude stabiilsus ja kasvootus ning samuti laenuraha hind, millele eluasemeinvesteeringud on eriti tundlikud. Viimaste aastate majanduslanguse, nõrkade eksporditurgude, geopoliitiliste pingete kasvu ning kõrgete intressimäärade taustal võib öelda, et investeeringute seis Eestis on olnud isegi üllatavalt hea. Laiapõhjalist investeeringute kahanemist ei ole toimunud.

Majanduskasvu väljavaated Eestis ja meie eksporditurgudel on küll paranenud, kuid geopoliitilised pinged ei ole leevenemas ning vabakaubanduse tulevik on ebakindel. See sunnib erasektori investeeringute osas olema pigem madalate ootustega. Siiski ei näe prognoos ette erainvesteeringute osakaalu langust majanduses. Investeeringuid kasvatab 2025. aastal jõuliselt valitsussektor seoses EL eelarvetsükli lõppemisega, millele järgneb mõningane langus.

Töötajate arvu kasvu ootus on edasi lükkunud 2025. aasta lõppu. Tööpuudus jätkab langust. Ettevõtete ootused nii kasvuväljavaatele kui ka uute töötajate palkamisele on tasapisi paranenud, kuid erinevate tegurite tõttu oodatakse töötajate arvu kasvule pöördumist alles käesoleva aasta lõpus. Tööturu seisu on suhteliselt soodsana hoidnud ettevõtete poolne töötajate arvu hoidmine, et olla valmis uueks kasvutsükliks. Seetõttu majanduskasvu taastudes suurendatakse alguses töökoormust ning alles siis asutakse uusi inimesi palkama. Küsitluste kohaselt on valdaval osal tegevusaladel ülekaalus lähikuudel töötajate arvu suurendada soovivad ettevõtted. Vaid kaubandusettevõtted hindavad, et nende töötajate arv jätkab langust.

Samuti võib arvata, et valitsuse kokkuhoiumeetmed ning palgakulude külmutamine vähendab riigipalgaliste hõivet. Avaliku halduse tegevusalal ongi töötajate arv vähenenud alates eelmise aasta sügiskuudest, kuid tervishoius ja hariduses jätkus töötajate arvu kasv ka selle aasta veebruaris. Pikemaajaliselt piirab edasist hõive kasvu juba praegu kõrge osalusmäär ning tööjõu nappus.

Mõõdukalt kiire hinnatõus hoiab palgatõusurvet. Kogumajanduse palgakasv aeglustus veidi 2024. aasta alguses koos inflatsioonitempo raugemisega, kuid püsis siiski mõõdukalt kiirena 8% läheduses. Kui 2023. aastal oli palgakasvu veduriks valitsussektor parlamendivalimiste eel tehtud kuluotsuste tõttu, siis eelmise aasta lõpuks riigi- ja erasektori palgakasvud võrdsustusid. Kuigi kärbete tõttu on keskvalitsuse palgakasv taandunud allapoole erasektori oma, veab avaliku sektori palgakasvu endiselt meditsiinitöötajate ning õpetajate töötasude tõus, mis ka käesoleva aasta alguses ületas 8%. Erasektori palgakasv on kogu eelmise aasta jooksul püsinud 7% läheduses.

Rahandusministeerium ootab käesolevaks aastaks palgakasvu aeglustumist, kuid palgatulu ostujõu taastumine võtab aega. Käesolevaks aastaks ootame palgakasvu aeglustumist 5% lähedale, sh peaks erasektori töötajate palgatõusu väljavaade olema parem kui riigitöötajate oma. Pikaajalise prognoosi lõpus taandub palgakasv 4,5% lähedusse, mis on kooskõlas majanduskasvu ning inflatsiooni ootustega.

Palgatöötajad on käimasoleva kriisi ajal kannatanud peamiselt sissetulekute ostujõu languse tõttu. Hinnatõusu kiirenedes palgad küll jätkasid tõusu, kuid kasvutempo jäi selgelt inflatsioonile alla. Seetõttu vähenes keskmise netopalga ostujõud 2022. aastal ca 8% võrra. Aastatel 2023 – 2024 inflatsiooni aeglustudes hakkasid reaalpalgad taas kasvama, kuid ostujõu mõttes olid need siiski 7-8% madalamad, kui 2021. aastal.

Käesoleval aastal saab palgatulu ostujõud tagasilöögi tulumaksu määra tõusust. Järgmisel aastal kiireneb palgatulu ostujõu kasv hüppeliselt, mis on tingitud ühtse maksuvaba tulu kehtestamisest kõigile. Valdavalt suurendab see keskmist ning keskmisest suuremat palka teenivate töötajate sissetulekuid. Netopalga ostujõud taastub kehtivate maksuseaduste kohaselt sõjaseelsele tasemele 2026. aasta lõpuks.

Valitsussektori finantseerimine ehk riigi rahavoog on lähiaastatel negatiivne. See tähendab, et riigi kulutused ületavad planeeritavaid laekumisi. Valitsussektori võlakoormus peaks 2025. a langema, sest eelarvedefitsiit on väiksem ning osa vajadusest kaetakse eelmisel aastal kaasatud vahenditega. Järgnevatel aastatel aga suurendab negatiivne rahavoog võlakoormust keskmiselt ühe protsendipunkti võrra aastas, prognoosib rahandusministeerium.

2. SOTSIAALMAJANDUSLIK OLUKORD JÄRVA VALLAS

Järva vald on üks kolmest omavalitsusest Järva maakonnas asudes maakonna põhjaosas. Järva vald alustas uue avalik-õigusliku juriidilise isikuna tegevust 21. oktoobril 2017. aastal, mil haldusreformi tulemusena ühinesid Järva-Jaani vald, Koigi vald, Kareda vald, Albu vald, Ambla vald, Imavere vald ja Koeru vald.

Järva valla pindala on kokku 1 223 ruutkilomeetrit. Järva vallas on 1 alev, 5 alevikku ja 100 küla, kus elas 01.01.2024 seisuga 8 730 elanikku ning 01.01.2025 seisuga 8 508 elanikku. Aastaga on 222 elaniku võrra arv vähenenud.

Tabel 2. Maksumaksjad 2018 -2024

aasta/ kuu	jaanuar	veebruar	märts	aprill	mai	juuni	juuli	august	september	oktoober	november	detsember
2018	3 934	3 983	4 002	4 030	4 051	4 172	4 060	4 110	4 066	4 062	4 069	4 069
2019	3 956	3 955	4 025	4 013	4 043	4 099	4 059	4 063	4 041	4 048	4 015	4 214
2020	3 925	3 934	3 948	3 897	3 867	3 960	3 901	3 971	3 965	3 983	3 975	4 129
2021	3 875	3 860	3 858	3 858	3 871	3 995	3 946	4 003	3 947	3 907	3 887	4 095
2022	3 845	3 848	3 895	3 857	3 855	3 971	3 886	3 990	3 930	3 900	3 890	4 052
2023	3 828	3 849	3 856	3 819	3 847	3 946	3 863	3 942	3 898	3 884	3 841	3 985
2024	3 762	3 764	3 806	3 798	3 813	3 834	3 910	3 909	3 855	3 834	3 822	3 948

Tabelis on arvestatud ainult palgatulu saajaid Järva vallas.

2024. aastal oli maksumaksjate keskmine arv kuus 3 837 inimest, mis viitab stabiilsele, kuid kergelt kahanevale trendile. Võrreldes 2023. aastaga, mil keskmine kuine maksumaksjate arv oli 3 880, vähenes see 43 inimese võrra ehk ligikaudu 1,1%. Selline langus võib viidata tööjõu liikumisele, ettevõtlusaktiivsuse muutustele või demograafilistele teguritele, mis mõjutavad maksukohustuslaste arvu.

Tabel 3. Pensionisaajate arv Järva vallas 2023 - 2024

aasta/ kuu	jaanuar	veebruar	märts	aprill	mai	juuni	juuli	august	september	oktoober	november	detsember
2023	2 233	2 230	2 231	2 229	2 224	2 220	2 210	2 208	2 220	2 223	2 233	2 238
2024	2 241	2 234	2 237	2 232	2 233	2 228	2 228	2 220	2 218	2 218	2 213	2 218

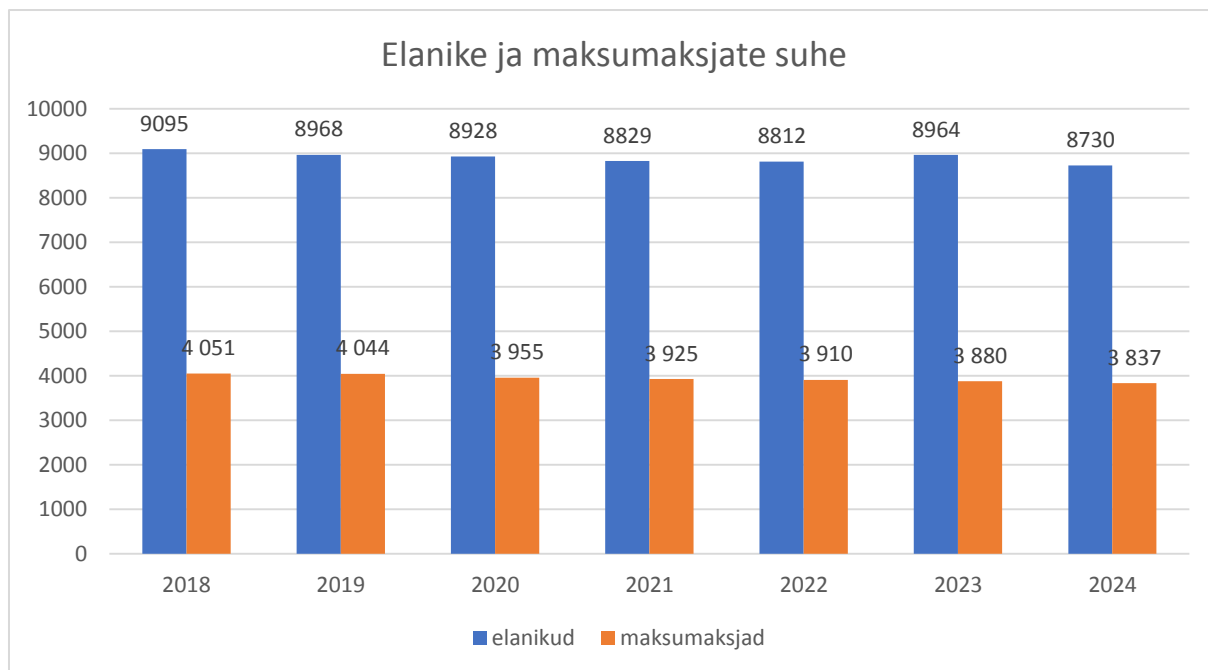
2024. aastal oli pensionisaajate keskmine arv kuus 2 227 inimest. Võrreldes 2023. aastaga, mil keskmine kuine pensionisaajate arv oli 2 225, kasvas näitaja kahe inimese võrra. Tegemist on marginaalse kasvuga, mis viitab üldjoontes stabiilsele pensionisaajate arvule kahe aasta võrdluses.

Tabel 4. Elanikud 01.01.2018 – 01.01.2025 seisuga

aasta	elanikud	muutus
2018	9095	0
2019	8968	-127
2020	8928	-40
2021	8829	-99
2022	8812	-17
2023	8964	152
2024	8730	-234
2025	8508	-222

Elanike arv on aastatel 2018–2025 üldiselt langustrendis, välja arvatud 2023. aasta, mil registreeriti ajutine kasv (+152), peamiselt seoses Ukraina sõjapõgenike elama asumisega Järva valda. Suurim langus toimus 2024. aastal (–234) ja 2025. aastal (–222). Keskmine aastane muutus on –83,86 inimest, mis viitab püsivale rahvastiku vähenemisele ning toob esile vajaduse tegeleda piirkonna demograafiliste väljakutsetega.

Joonis 1. Elanike ja maksumaksjate suhe 2018 – 2024

Elanike arv on vähenenud 9095-lt (2018) 8730-ni (2024), mis tähendab ligikaudu 4% langust seitsme aasta jooksul. Maksumaksjate arv on samuti langenud, kuid veidi aeglasemas tempos, viidates tööealise elanikkonna järkjärgulisele vähenemisele. Maksumaksjate osakaal kogu elanikkonnast on püsinud suhteliselt stabiilsena, jäädes vahemikku 42,2% kuni 40,7%, mis peegeldab rahvastiku vananemist ja tööjõu osakaalu kahanemist.

Valla suurimad tööandjad 2025. aastal töötajate arvu poolest on: Järva Vallavalitsus, Konesko AS, Stora Enso Eesti AS, Koeru Hooldekeskus SA, Järva Tarbijate Ühistu, Fineltec Industry OÜ. Valla suurimad tööandjad 2025. aastal tulumaksu poolest on: Järva Vallavalitsus, Konesko AS, Stora Enso Eesti AS, AS Koeru Hooldekeskus, Järva Tarbijate Ühistu, AS E-Piim Tootmine.

Registreeritud töötute arv on eelnevatel aastatel vallas olnud 250 – 320 inimese vahel. 2025. aasta juunikuu seisuga on vallas töötuid 228 inimest.

Tabel 5. Töötute arv juunis 2021 - 2025

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025
Töötud	253	281	263	261	228

Tabel 6. Üksikisiku tulumaksu laekumine 2021 – 2024 kuude lõikes

kuu	2021		2022		2023		2024	
	täitmine	%	täitmine	%	täitmine	%	täitmine	%
jaanuar	712 817	9,55	765 028	9,45	820 781	9,17	843 844	8,57
veebruar	570 223	7,64	626 546	7,74	690 365	7,71	765 480	7,78
märts	582 115	7,80	645 183	7,97	699 433	7,81	773 873	7,86
aprill	581 872	7,80	641 358	7,92	679 704	7,59	788 365	8,01
mai	629 362	8,43	678 819	8,39	733 862	8,19	798 517	8,11
juuni	595 175	7,98	655 759	8,10	703 876	7,86	786 614	7,99
juuli	643 069	8,62	709 954	8,77	758 976	8,48	860 909	8,75
august	642 600	8,61	694 805	8,58	745 668	8,33	833 857	8,47

september	646 400	8,66	706 781	8,73	737 998	8,24	842 872	8,56
oktoober	704 151	9,44	762 088	9,41	820 898	9,17	867 308	8,81
november	663 251	8,89	705 777	8,72	747 468	8,35	821 326	8,34
detsember	659 795	8,84	719 370	8,89	755 230	8,43	848 493	8,62
kassa täitmine	7 630 830	5,57	8 311 468	8,92	8 894 259	7,01	9 831 458	10,54
eelarve	7 462 009	6,34	8 094 576	102,68	8 955 208	99,32	9 842 488	99,89
tekke täitmine	7 649 339	5,13	8 365 240	103,34	8 936 363	99,8	9 940 679	101,11

Tabel 7. Töötute % võrdluses elanike arvuga 2020-2024

aasta	elanikud	töötud	%
2020	8928	265	2,96
2021	8829	271	3,07
2022	8812	277	3,33
2023	8964	288	2,58
2024	8730	262	2,58

Nagu tabelist 5 näha, siis elanike arvu ja töötuse protsendi vahel on väga nõrk seos. Elanike arvu muutus ei mõjuta töötuse protsenti märkimisväärselt. Töötuse määra kujundavad pigem muud tegurid, nagu majanduslik olukord, töökohtade kättesaadavus ja piirkondlikud eripärad.

Põhjalik ülevaade eelnevate perioodide raamatupidamise andmetest kohalike omavalitsuste üksuste kohta (tekkepõhises arvestuses) on leitav riigipilve teenuse kaudu riigiraha.fin.ee. Samuti on võimalik saada lehelt <https://minuomavalitsus.fin.ee> infot sadade kriteeriumite kaudu süstematiseeritud ülevaade kohalike omavalitsuste teenuste olukorrast.

Veebileht võimaldab:

- ✓ saada ülevaadet iga omavalitsuse teenuste olukorrast ja arenguvõimalustest, et selle pinnal juhtida kohalikku arengut;
- ✓ võrrelda omavalitsuse teenuste tasemeid, mis aitab kaasa kogemuste jagamisele;
- ✓ suurendada ühiskondlikku teadlikkust omavalitsuste teenuste korraldusest ning kodanike informeeritud kaasatust kohalike prioriteetide üle kaasa rääkimisel.

Tabel 8. Järva valla 2024 – 2025 eelarve täitmine KOFS-i kohases eelarvestruktuuris

	2024 täitmine	2025 eelarve	vs 2024/2025
Põhitegevuse tulud kokku	19 728 997,53	20 352 439,00	0,97
Maksutulud	10 593 615,55	11 382 212,00	0,93
sh. füüsilise isiku tulumaks	9 940 678,94	10 463 212,00	0,95
sh. maamaks	647 388,61	915 000,00	0,71
sh muud maksutulud	5 548,00	4 000,00	1,39
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 353 584,25	1 555 952,00	0,87
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 647 463,79	7 339 275,00	1,04
Muud tegevustulud	134 333,94	75 000,00	1,79
Põhitegevuse kulud kokku	-18 280 373,91	-19 543 470,67	0,94

Antavad toetused tegevuskuludeks	-1 801 216,77	-1 864 539,12	0,97
Muud tegevuskulud	-16 479 157,14	-17 678 931,55	0,93
Personalikulud	-11 245 525,94	-11 770 470,00	0,96
Majandamiskulud	-5 218 400,15	-5 807 261,55	0,90
Muud tegevuskulud	-15 231,05	-101 200,00	0,15
Põhitegevuse tulem (omafinantseerimise võimekus)	1 448 623,62	808 968,33	1,79
Investeerimistegevus kokku	517 431,15	-2 458 458,35	-0,21
Põhivara müük (+)	113 103,00	60 000,00	1,89
Põhivara soetus (-)	-1 415 727,15	-3 881 720,00	0,36
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	501 645,97	1 890 005,00	0,27
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine(-)	-95 525,24	-165 167,35	0,58
Osaluste soetus (-)	-24 576,00	-24 576,00	1,00
Finantstulud (+)	890 311,88	3 000,00	296,77
Finantstkulud (-)	-326 801,31	-340 000,00	0,96
Eelarve tulem (ülejäak (+) puudujäak (-))	1 966 054,77	-1 649 490,02	-1,19
Finantseerimistegevus	-238 391,38	1 025 060,00	-0,23
Kohustuste võtmine (+)	0	1 853 342,00	0,00
Kohustuste tasumine (-)	-238 391,38	-828 282,00	0,29
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	352 649,00	-624 430,02	-0,56
Nõuete ja kohustuste saldode muutus(+/-)	-1 375 014,39		

Järva valla eelarvestrateegia aluseks on järgmised finantsnäitajad:

1. Tulumaks

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine muutub järgmiselt:

- 2026. aastal 10,64% ja pensionituludelt 8,5%;
- 2027. aastal 10,23% ja pensionituludelt 10,23%.

2. Maamaks

- Elamumaa ja maatulundusmaa õuemaa: 1,0%
- Muu maatulundusmaa (v.a õuemaa): 0,5%
- Muud sihtotstarbed (nt ärimaa, tootmismaa jne): 1,0%

3. Kohalikud maksud

- Uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata.

4. Töötasu

- Töötasu miinimummäär on 886 eurot kuus (bruto).

3. EELARVESTRATEEGIA EELARVE OSAD

3.1. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tulud jagunevad neljaks eelarveosaks ning arvestatud on:

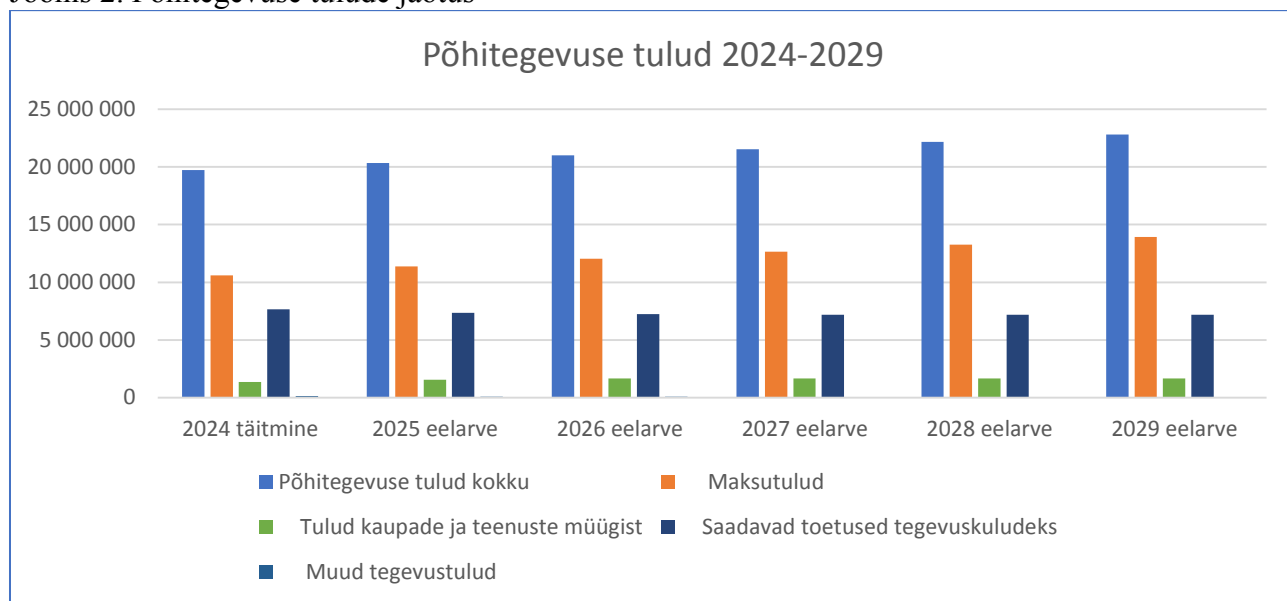
- ✓ Üle poole tuludest moodustavad maksutulud – üksikisiku tulumaks ja maamaks.

- ✓ Saadavad toetused – suurimaks on riigi tasandus- ja toetusfondi eraldised – tasandusfond on mõeldud eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks ning toetusfond koosneb erinevatest toetusliikidest, võimaldades maksta õpetajate töötasu, korraldada koolis toitlustamist, maksta sotsiaaltoetusi (toimetulekutoetus, matusetoetus, asenduskodu toetus jne), hooldada kohalikke teid.
- ✓ Tulud kaupade ja teenuste müügist sisaldavad hallatavate asutuste omatulusid – suurimad tuluallikad on kohatasud Ahula Sotsiaalkeskuses ning haridusteenuste müük teistele omavalitsustele.
- ✓ Muude tegevustulude all on laekumine vee erikasutustasust ning maardlate kaevandamise tasust.

Tabel 9. Põhitegevuse tulude jaotus

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	täitmine	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	19 728 998	20 352 439	21 014 934	21 542 548	22 164 412	22 816 974
Maksutulud	10 593 616	11 382 212	12 047 604	12 640 218	13 262 082	13 914 644
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 353 584	1 555 952	1 650 000	1 650 000	1 650 000	1 650 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 647 464	7 339 275	7 242 330	7 192 330	7 192 330	7 192 330
Muud tegevustulud	134 334	75 000	75 000	60 000	60 000	60 000

Joonis 2. Põhitegevuse tulude jaotus

3.1.1. Maksutulud

- ✓ Maksutulud on füüsilise isiku tulumaks ja maamaks. Maksutulude osakaal põhitegevuse tulude eelarves on 56-61%.

Tabel 10. Tulumaksu kasvu prognoos aastatel 2020 – 2029

aasta	laekumine	kasv %
-------	-----------	--------

2020	7 228 378	
2021	7 630 830	5,57
2022	8 094 576	6,08
2023	8 936 363	5
2024	9 842 488	10,14
2025	10 463 212	5,26
2026	11 091 004	6
2027	11 645 554	5
2028	12 227 832	5
2029	12 839 224	5

3.1.2. Kaupade ja teenuste müük

Asutuste omatulud moodustasid aastal 2024 põhitegevuse tuludest 6,86%, samuti on 2025. aastal planeeritav täitmine 7,64%. 2026. aasta % on planeeritud 7,85%. Kui vaadata meie finantsvõimekuse radarit, siis kõik meie näitajad, mis on ohutsoonis, on seotud põhitegevuse tuludega. See tähendab kokkuvõttes, et peame üle vaatama meie lasteaia osalustasu, meie üüritulud, meie sotsiaalvaldkonna teenuste hinnad, kõik meie omatulud. Teenustulude osakaal põhitegevuse tuludes on 7-8%.

3.1.3. Saadavad toetused

Saadavad toetused moodustavad valla eelarvest olulise osa, ca 32-36%. Laekuvatest toetustest suurima osa moodustab riigieelarve tasandus- ja toetusfond.

Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Konkreetsele omavalitsusele riigieelarvest kantav summa leitakse valemi alusel, sealjuures on olulisteks parameetriteks tulumaksu laekumine, arvestuslik maamaks, elanike arv eri vanusegruppide lõikes, hooldajaga laste arv, gümnaasiumiõpilaste arv munitsipaalkoolis, tagamaalisuse koefitsient jm.³

Tabel 11. Tasandusfond aastatel 2020 - 2025

aasta	tasandus- fond	muutus
2020	1 406 706	
2021	1 505 489	98 783
2022	1 639 189	133 700
2023	1 771 038	131 849
2024	2 079 608	308 570
2025	1 957 867	-121 741

Nagu tabelist näha on, siis aastate lõikes on kõikumine päris tuntav.

Toetusfond toetab kohalikke omavalitsusi konkreetsete ülesannete täitmisel. Toetusfond jaguneb 2025. aastal kolme valdkonna vahel – hariduskuludeks ca 84%, sotsiaalkuludeks ca 1%

³ Abifail arvutusteks <https://www.rahandusministeerium.ee/et/kov/finantseerimine>

ja majandusvaldkonnale ca 10%. Hooldusreformi toetus viidi alates 2024. aastast üle tasandusfondi.

Tabel 12. Toetusfond 2020 – 2024

Toetuse nimetus	2020	2021	2022	2023	2024
Üldhariduskoolide ülalpidamiseks antav toetus	3 080 979	3 046 141	3 347 628	4 234 510	4 240 853
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	157 692	157 438	158 344	159 578	164 913
Sügava ja raske puudega lastele abi osutamise toetus (alates 2023. aastast on suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamise toetus)	23 637	23 733	23 751	25 435	26 668
Huvihariduse ja -tegevuse toetus	231 772	178 521	142 116	153 631	158 846
Toimetulekutoetuse maksmise hüvitis	29 587	922	135 122	139 730	82 342
Matusetoetus	31 308	33 477	31 803	31 587	0
Asendus- ja järelhooldusteenuse toetus	138 821	112 614	104 692	130 952	0
Pikaajalise hoolduse korralduse toetus	0	0	0	278 542	0
Rahvastikutoimingute kulude hüvitis	1 050	1 179	1 460	651	570
Kohalike teede hoiu toetus	1 011 429	500 820	496 972	502 927	498 578
Tulubaasi stabiliseerimise toetus	232 973	116 095	0	0	0
Kõrgenenud energiakuludega toimetulemise toetus	0	0	0	65 708	0
KOKKU	4 939 248	4 170 940	4 441 888	5 723 251	5 172 770

Tabel 13. Tulud aastatel 2023- 2028

Järva vald	2023 täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	18 923 688	19 446 160	20 260 069	20 981 642	21 674 544	22 405 091
Maksutulud,	9 557 521	10 499 488	11 450 462	12 062 035	12 714 937	13 395 484
sh tulumaks	8 936 363	9 842 488	10 531 462	11 058 035	11 610 937	12 191 484
sh maamaks	616 319	654 000	915 000	1 000 000	1 100 000	1 200 000
sh muud maksutulud	4 839	3 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 387 835	1 417 593	1 500 000	1 600 000	1 650 000	1 700 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks,	7 840 508	7 414 079	7 244 607	7 254 607	7 244 607	7 244 607
sh tasandusfond	1 771 038	2 079 608	1 932 021	1 932 021	1 932 021	1 932 021
sh toetusfond	5 727 614	5 138 471	5 122 586	5 122 586	5 122 586	5 122 586
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	341 856	196 000	190 000	200 000	190 000	190 000
Muud tegevustulud	137 824	115 000	65 000	65 000	65 000	65 000

3.2. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude koostamisel on võetud aluseks hetke olukord ning vallavolikogu poolt vastu võetud otsused.

Peamised tegurid, mis annavad võimaluse põhitegevuse kulusid hoida enamvähem samal tasemel:

- ✓ Alaeelarvetes sisemiste ressursside otsimine.
- ✓ Kulude struktuuri optimeerimine.
- ✓ Hoonete, rajatiste maksimaalne kasutamine.
- ✓ Valla võetud kohustuste, mis ei ole seadusega pandud, vähendamine.
- ✓ Valla varadega seotud kulude alandamine varade vähendamise teel.
- ✓ Ühishangete tegemine, mis annaks efekti kaupade tellimisel tsentraliseeritult, kuid ei tooks kaasa suuri halduskulusid.
- ✓ Põhitegevuse kulud sisaldavad toetusi, personalikulusid, majandamiskulusid ja muid kulusid.

Tabel 14. Põhitegevuse kulude jaotus majandusliku sisu järgi

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	täitmine	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	18 280 373,91	19 543 471	19 680 936	20 056 829	20 433 928	20 802 210
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 801 217	1 864 539	1 794 539	1 799 539	1 799 539	1 825 000
Muud tegevuskulud,	16 479 157	17 678 932	17 886 397	18 257 290	18 634 389	18 977 210
sh personalikulud	11 245 526	11 770 470	11 947 027	12 196 207	12 447 302	12 678 359
sh majandamiskulud	5 218 400	5 807 262	5 894 370	6 016 083	6 142 087	6 253 851
sh muud kulud	15 231	101 200	45 000	45 000	45 000	45 000

Tabel 15. Põhitegevuse kulude jaotus %-liselt

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	täitmine	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Antavad toetused tegevuskuludeks	9,85	9,54	9,12	8,97	8,81	8,77
personalikulud	61,52	60,23	60,70	60,81	60,91	60,95
majandamiskulud	28,55	29,71	29,95	30,00	30,06	30,06
muud kulud	0,08	0,52	0,23	0,22	0,22	0,22

Antavad toetused tegevuskuludeks on kõik valla antavad toetused – sotsiaaltoetused (sünnitoetus, esimest korda kooli mineva lapse toetus, üldhooldusteenuse tagamise toetus, toimetulekutoetus, matusetoetus, hooldajatoetus jne), sõidukulu hüvitamine õpilastranspordi eest. Toetused moodustavad põhitegevuse kuludest 8,77 – 9,85%.

Personalikulud on töötasu, sotsiaalkindlustusmaksed ning erisoodustusmaksuga maksustavad soodustused valla asutuste töötajatele ning moodustavad 60,23 – 61,52% põhitegevuse kuludest.

Majandamiskulud on valla asutuste hoonete ülalpidamiskulud, kulud transpordile, heakorrale, teedele, tänavatele. Kulud moodustavad 28,55 – 30,06% põhitegevuse kuludest.

Muude kulude all on tavaliselt reservfond, mis aasta alguses on sellel kulureal, kuid mille arvelt aasta jooksul tehakse eraldi majandamiskuludesse või toetusteks.

Tabel 16. Kulude kasv %-des aastatel

Järva vald	2024 täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse kulude muutus		6,91	0,70	1,91	1,88	1,80

Tabelist on näha, et 2025. aastal on kulude kasv eeldatava täitmise järgi 6,91%. Järgnevatel aastatel jääb see 0,7 – 1,91% vahele. Et tagada valla jätkusuutlikkus on vaja meie põhitegevuse kulusid oluliselt vähendada.

3.3. Investeerimistegevus

2026. aastal on suurimaks investeeringuks Peetri lasteaia renoveerimine. Allpool tabelis on ära toodud meie 2024 - 2029. aasta eelarvestrateegiasse planeeritud.

Tabel 17. Investeerimistegevus

	2024 täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Investeerimistegevus kokku	517 431	-2 458 458	-1 978 576	-1 895 576	-2 745 576	-2 330 576
Põhivara müük (+)	113 103	60 000	60 000	40 000	40 000	40 000
Põhivara soetus (-)	-1 415 727	-3 881 720	-2 590 000	-3 135 000	-4 235 000	-4 430 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-914 081	-2 056 766	-1 548 000	-1 410 000	-2 260 000	-1 845 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	501 646	1 890 005	1 042 000	1 725 000	1 975 000	2 585 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-95 525	-165 167	-160 000	-160 000	-160 000	-160 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	875 000	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-24 576	-24 576	-24 576	-24 576	-24 576	-24 576
Finantstulud (+)	890 312	3 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Finantskulud (-)	-326 801	-340 000	-310 000	-345 000	-345 000	-345 000

Tabel 18. Investeeringud 2026.-2029. aastal

	2026	2027	2028	2029
Hajaasustuse programm	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	60 000	60 000	60 000	60 000
Teed	400 000	400 000	400 000	400 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	400 000	400 000	400 000	400 000
Teenusmaja ehitus	0	0	0	1 440 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	1 300 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	140 000
ÜVK	375 000	275 000	375 000	375 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	125 000	125 000	125 000	125 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	250 000	150 000	250 000	250 000
Peetri lasteaia renoveerimine	870 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	605 000	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	265 000	0	0	0
Järva-Jaani kool projekteerimine	100 000	2 500 000	3 100 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	1 600 000	1 800 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	100 000	900 000	1 300 000	0
Koeru Keskkool võimlaploki renoveerimine ja ehitus	250 000	0	0	1 855 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	1 110 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	250 000	0	0	745 000
Aravete keskkonnajaama kaasajastamine	115 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	92 000	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	23 000	0	0	0
Spordirajatiste renoveerimine ja ehitus	420 000	0	300 000	250 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	220 000	0	50 000	50 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	200 000	0	250 000	250 000
Koigi teeninduskeskuse renoveerimine	470 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	220 000	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	250 000	0	0	0

Aastatel 2026 – 2029 on finantsvõimekus praeguse seisuga piisav, et kindlalt planeerida investeeringuid teedehitusse, haridusasutuste rekonstrueerimisse ning hajaasustuse programmi kaudu tehtavatesse investeeringutesse. Samuti jätkatakse Järva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava elluviimisega. Muud investeeringud sõltuvad jooksvast olukorrast.

Maailmamajanduse ebakindlus võib takistada EURIBOR-i järsku ja kiiret langust, kuid lähiaastatel on siiski oodata mõõdukat alanemist.

3.4. Finantseerimistegevus

Tabel 19. Finantseerimistegevus 2025.-2028. aastal

	2024 täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Finantseerimistegevus	-238 391	1 025 060	638 373	410 184	1 015 631	316 705
Kohustiste võtmine (+)	0	1 853 342	1 548 000	1 410 000	2 110 000	1 409 000

Kohustiste tasumine (-)	-238 391	-828 282	-909 627	-999 816	-1 094 369	-1 092 295
-------------------------	----------	----------	----------	----------	------------	------------

Järva vald on seni püsinud lubatud netovõlakoormuse piirides. Eeldatavate investeeringute katteks kasutatakse nii toetusi kui ka laenu. Kohustiste tasumine kasvab järk-järgult, ulatudes 2028. ja 2029. aastaks üle miljoni euro aastas. 2028. ja 2029. aastal võib tekkida raskusi kohustuste tasumisega. 2022. ja 2023. aastal tehti laenude refinantseerimine ning saavutati väga hea protsendiga uus laen. Kohustiste tasumine sisaldab sõiduautode kapitalirendi makseid.

Tabel 20. Netovõlakoormus

Järva vald	2024 täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Netovõlakoormus (eurodes)	6 223 290	7 775 198	8 419 776	8 829 633	9 844 725	10 160 538
Netovõlakoormus (%)	31,5%	38,2%	40,1%	41,0%	44,4%	44,5%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	15 783 198	15 264 329	14 710 454	14 002 656	13 298 647	13 690 184
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	9 559 908	7 489 131	6 290 678	5 173 023	3 453 922	3 529 647

Netovõlakoormus ei ole hetkel kriitiline, kuid aastad 2028–2029 võivad kujuneda finantsiliselt pingeliseks. Seetõttu on oluline jätkata konservatiivset eelarvepoliitikat ja jälgida kohustuste tasumise võimekust.

3.5. Likviidsete varade muutus

Tabel 21. Likviidsed vahendid

Järva vald	2024 täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-352 649	-624 430	-6 205	327	539	893
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	654 715	30 285	24 080	24 407	24 946	25 839

Likviidsed varad näitavad, kui palju aasta lõpu seisuga pangakontodel (kassas) raha oli ning muutus näitab seda, kui palju sellest käibesse suunatakse.

4. INFO EELARVESTRAATEEGIA PERIOODIKS KAVANDATAVATE KOHALIKE MAKSUDE JA MAAMAKSU MUUDATUSTEST

Maks on seadusega või selle alusel valla- või linnavolikogu määrusega kehtestatud rahaline kohustus, mis on pandud maksumaksjale riigi või kohaliku omavalitsuse avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks või selleks vajaliku tulu saamiseks. Maks on ühekordne või perioodiline ning kuulub täitmisele seaduses või määruuses sätestatud korras, suuruses ja tähtaegadel. Maksul puudub otsene vastutusu maksumaksja jaoks.

Maksud jagunevad riiklikeks ja kohalikeks maksudeks. Riiklikud maksud on näiteks füüsilise isiku tulumaks ja maamaks.

Kohalikud maksud on sätestatud kohalike maksude seaduses ning nende hulka kuuluvad:

- reklaamimaks,
- teede ja tänavate sulgemise maks,
- mootorsõidukimaks,
- loomapidamismaks,
- lõbustusmaks,
- parkimistasu.

Järva vald on kehtestanud oma territooriumil reklaamimaksu. Eelarvestrateegia perioodil ei ole kavas kehtestada uusi kohalikke makse.

5. ÜLEVAADE KOV ÜKSUSEST JA ARVESTUSÜKSUSTEST

Konsolideeriv üksus on Järva vald, kuhu kuulub Järva Vallavalitsus kui ametiasutus ning hallatavad asutused. Sõltuvad üksused 2024. aastal olid Eesti Piimandusmuuseum SA ning A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel SA.

Arvestusüksuse eelarvestrateegia koostamisel on arvestatud nende üksuste finantsnäitajatega. Konsolideerimisgruppi kuuluvad veel Järva Haldus AS ja Valgehobusemäe Suusa- ja Puhkekeskus SA, kuid neid siin ei kajastata.

Eesti Piimandusmuuseum SA

Eesti Piimandusmuuseum SA alustas tegevust 1. jaanuaril 2018, jätkates varasema riigimuuseumi tegevust. Sihtasutus loodi riigireformi raames ning selle eesmärk on piimanduse ajaloo säilitamine ja tutvustamine, lisaks ka Imavere piirkonna ajaloo talletamine.

Asutajateks olid Imavere vald (praegune Järva vald), SA Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja OÜ Estonia Farmid. Sihtasutus on iseseisev juriidiline isik oma eelarve ja põhikirjaga.

Muuseum on avatud maist detsembrini, aktiivse külastusega detsembris tänu haldjamaa programmile. Jaanuarist märtsini on külastatavus madalam. Igapäevatöös järgitakse EHE (Ehtne ja Huvitav Eesti) ökoturismi kvaliteedimärgi põhimõtteid.

Tabel 22. Eesti Piimandusmuuseum SA

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
SA Eesti Piimandusmuuseum	täitmine	eeldatav täitmine	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	260 271	232 460	235 000	238 000	240 000	242 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Põhitegevuse kulud kokku (+)	264 827	231 460	234 000	237 000	239 000	241 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Põhitegevuse tulem	-4 556	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	4 556	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	0	1 000	2 000	3 000	4 000	5 000
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel SA

Sihtasutus A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel asutati 2002. aastal Eesti Vabariigi ja Albu valla poolt. Riigi esindajana tegutses algselt Järva Maavalitsus, hiljem Siseministeerium ning alates 2016. aastast Kultuuriministeerium. Pärast 2017. aasta haldusreformi kuulub muuseum Järva valla konsolideerimisgruppi.

Tabel 23. A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel SA

A.H.Tammsaare Muuseum Vargamäel SA	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	193 492	371 471	183 643	183 323	183 323	183 323
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	201 693	176 593	174 982	181 982	183 323	183 323
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Põhitegevuse tulem	-8 201	194 878	8 661	1 341	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-10 130	-194 878	0	0	0	0
Eelarve tulem	-18 331	0	8 661	1 341	0	0
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	0	0	8 661	1 341	0	0
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	18 331	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	164 875	164 875	173 536	174 877	174 877	174 877
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

6. ARVESTUSÜKSUSE PÕHITEGEVUSE TULEM

Tabel 24. Põhitegevuse tulem

Arvestusüksus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	20 112 760	20 886 370	21 363 577	21 893 871	22 517 735	23 172 297
Põhitegevuse kulud kokku	18 676 894	19 881 524	20 019 918	20 405 811	20 786 251	21 156 533
Põhitegevustulem	1 435 866	1 004 846	1 343 659	1 488 060	1 731 484	2 015 764

Põhitegevuse tulem jääb aastatel 2024–2029 vahemikku 1,0–2,0 miljonit eurot. Kuigi see on positiivne, on see piiratud ulatuses piisav laenukohustuste katmiseks ning ei võimalda investeeringute tegemist omavahenditest. Selleks, et meie põhitegevuse tulem oleks oluliselt suurem, tuleb väga hoolikalt üle vaadata kõik omatulude allikad ning põhitegevuse kulud – sealhulgas koosseisud, hoonete ülalpidamine, toetused ja muud kululiigid.

Selleks, et vallaeelarvesse jääks vahendeid ka investeeringuteks, tuleb arvestada teenuste kasutajate arvu muutustega ning rakendada säästlikku lähenemist raha, varade ja tööaja kasutamisel.

7. ARVESTUSÜKSUSE VÕLAKOOREM

Tabel 25. Netovõlakoormuse näitajad

Järva vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	819 590	196 160	199 616	202 284	203 823	205 716
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	6 878 005	7 805 483	8 443 856	8 854 040	9 869 671	10 186 376
Netovõlakoormus (eurodes)	6 058 415	7 609 323	8 244 240	8 651 756	9 665 848	9 980 661
Netovõlakoormus (%)	30,1%	36,4%	38,6%	39,5%	42,9%	43,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	16 090 208	15 664 778	14 954 504	14 231 016	13 510 641	13 903 378
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	10 031 793	8 055 454	6 170 264	5 579 260	3 844 793	3 922 717

Aastatel 2024–2029 kasvab Järva valla netovõlakoormus märgatavalt, ulatudes 2029. aastaks 10,4 miljoni euron. Samal ajal väheneb likviidsete varade jääk alla 200 000 euro ning vaba laenuruum kitseneb. Kuigi netovõlakoormus jääb alla seadusega lubatud ülemmäära, muudab kasvav laenukoormus ja madal põhitegevuse tulem täiendavate laenude võtmise järjest riskantsemaks. Laenuvõimekuse säilitamiseks on oluline tugevdada põhitegevuse tulemit, suurendades omatulude osakaalu ja optimeerides kulusid.

8. TUNDLIKKUSE ANALÜÜS

Valla finantsnäitajad vastavad formaalselt finantsdistsipliini tagamise meetmetele, lähtudes kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse vastavatest paragrahvidest.

Siiski ei ole põhitegevuse tulem järgmistel aastatel piisavalt suur, et katta laenu teenindamise kulusid, mis seab kahtluse alla finantsilise jätkusuutlikkuse. Elanikkonna vähenemine, laste arvu langus ning maksumaksjate arvu kahanemine on pikaajalised trendid, mis vähendavad valla tulubaasi. Kulude struktuur – sealhulgas asutuste arv ja personalikulud – ei ole vastavalt kohandunud, mistõttu suureneb surve eelarvele.

Kuigi asutusi on ühendatud, ei ole see toonud oodatud kokkuhoidu. Vastupidi, kulud on kasvanud, peamiselt seoses palgatõusudega, sealhulgas alampalga määra tõusuga ja sarnaste ametikohtade töötasude ühtlustamisega. Tegeliku kokkuhoiu hindamine eeldab tegevuste analüüsi pikema perioodi vältel, mida seni ei ole olnud võimalik teha.

Põhitegevuse tulude kasv 2–3% aastas (ilma toetus- ja tasandusfondita) ei ole piisav, et katta kasvavaid kulusid ja investeringuvajadusi. See piirab valla võimekust pakkuda kvaliteetseid teenuseid ja säilitada olemasolevat elukeskkonda.

Eelarvestrateegia perioodil ulatus valla netovõlakoormus algselt 35%-ni, mis on koormav, kuid samas tuleb tunnistada, et tehtud investeringud on olnud strateegiliselt vältimatud. Ilma nüüdisaegsete haridus-, spordi- ja tervishoiutingimusteta, teede ja tänavate korrastamiseta, kultuuri- ja seltsitegevuse toetamiseta ning huvihariduse ja transpordiühenduste kättesaadavuseta ei ole võimalik tagada elanikele kvaliteetset elukeskkonda, säilitada rahvastiku arvu ega edendada valla jätkusuutlikku arengut.

Seetõttu on möödapääsmatu teadvustada vajadust struktuursete muudatuste järele ning teha otsuseid, mis võimaldavad pakkuda kvaliteetseid teenuseid optimaalse kulutasemega.

Tabel 26. Järva valla eelarvestrateegia 2024-2029 (ilma arvestusüksusteta)

Järva vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	19 728 998	20 352 439	21 014 934	21 542 548	22 164 412	22 816 974
Maksutulud	10 593 616	11 382 212	12 047 604	12 640 218	13 262 082	13 914 644
sh tulumaks	9 940 679	10 463 212	11 091 004	11 645 554	12 227 832	12 839 224
sh maamaks	647 389	915 000	951 600	989 664	1 029 250	1 070 420
sh muud	5 548	4 000	5 000	5 000	5 000	5 000

maksutulud						
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 353 584	1 555 952	1 650 000	1 650 000	1 650 000	1 650 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 647 464	7 339 275	7 242 330	7 192 330	7 192 330	7 192 330
sh tasandusfond	2 079 608	1 957 867	1 957 867	1 957 867	1 957 867	1 957 867
sh toetusfond	5 172 770	5 084 463	5 084 463	5 084 463	5 084 463	5 084 463
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	395 086	296 945	200 000	150 000	150 000	150 000
Muud tegevustulud	134 334	75 000	75 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse kulud kokku	18 280 374	19 543 471	19 680 936	20 056 829	20 433 928	20 802 210
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 801 217	1 864 539	1 794 539	1 799 539	1 799 539	1 825 000
Muud tegevuskulud	16 479 157	17 678 932	17 886 397	18 257 290	18 634 389	18 977 210
sh personalikulud	11 245 526	11 770 470	11 947 027	12 196 207	12 447 302	12 678 359
sh majandamiskulud	5 218 400	5 807 262	5 894 370	6 016 083	6 142 087	6 253 851
sh muud kulud	15 231	101 200	45 000	45 000	45 000	45 000
Põhitegevuse tulem	1 448 624	808 968	1 333 998	1 485 719	1 730 484	2 014 764
Investeeringustegevus kokku	517 431	-2 458 458	-1 978 576	-1 895 576	-2 745 576	-2 330 576
Põhivara müük (+)	113 103	60 000	60 000	40 000	40 000	40 000
Põhivara soetus (-)	-1 415 727	-3 881 720	-2 590 000	-3 135 000	-4 235 000	-4 430 000
sh projektide omaosalus	-914 081	-2 056 766	-1 548 000	-1 410 000	-2 260 000	-1 845 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	501 646	1 890 005	1 042 000	1 725 000	1 975 000	2 585 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-95 525	-165 167	-160 000	-160 000	-160 000	-160 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	875 000	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-24 576	-24 576	-24 576	-24 576	-24 576	-24 576
Finantstulud (+)	890 312	3 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Finantskulud (-)	-326 801	-340 000	-310 000	-345 000	-345 000	-345 000
Eelarve tulem	1 966 055	-1 649 490	-644 578	-409 857	-1 015 092	-315 812
Finantseerimistegevus	-238 391	1 025 060	638 373	410 184	1 015 631	316 705
Kohustiste võtmine (+)	0	1 853 342	1 548 000	1 410 000	2 110 000	1 409 000

Kohustiste tasumine (-)	-238 391	-828 282	-909 627	-999 816	-1 094 369	-1 092 295
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	352 649	-624 430	-6 205	327	539	893
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	-1 375 014	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	654 715	30 285	24 080	24 407	24 946	25 839
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	6 878 005	7 805 483	8 443 856	8 854 040	9 869 671	10 186 376
sh saadud ettemaksed	97 582					
Netovõlakoormus (eurodes)	6 223 290	7 775 198	8 419 776	8 829 633	9 844 725	10 160 538
Netovõlakoormus (%)	31,5%	38,2%	40,1%	41,0%	44,4%	44,5%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	15 783 198	15 264 329	14 710 454	14 002 656	13 298 647	13 690 184
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	9 559 908	7 489 131	6 290 678	5 173 023	3 453 922	3 529 647

Tabel 27. Järva valla eelarvestrateegia arvestusüksusele 2024-2029

Arvestusüksus (nimi)	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	20 112 760	20 886 370	21 363 577	21 893 871	22 517 735	23 172 297
Põhitegevuse kulud kokku	18 676 894	19 881 524	20 019 918	20 405 811	20 786 251	21 156 533
Põhitegevuse tulem	1 435 866	1 004 846	1 343 659	1 488 060	1 731 484	2 015 764
Investeeringustegevus kokku	511 857	-2 653 336	-1 978 576	-1 895 576	-2 745 576	-2 330 576
Eelarve tulem	1 947 724	-1 648 490	-634 917	-407 516	-1 014 092	-314 812
Finantseerimistegevus	-238 391	1 025 060	638 373	410 184	1 015 631	316 705
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	352 649	-623 430	3 456	2 668	1 539	1 893
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-1 356 683	0	0	0	0	0

Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	819 590	196 160	199 616	202 284	203 823	205 716
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	6 878 005	7 805 483	8 443 856	8 854 040	9 869 671	10 186 376
Netovõlakoormus (eurodes)	6 058 415	7 609 323	8 244 240	8 651 756	9 665 848	9 980 661
Netovõlakoormus (%)	30,1%	36,4%	38,6%	39,5%	42,9%	43,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	16 090 208	15 664 778	14 954 504	14 231 016	13 510 641	13 903 378
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	10 031 793	8 055 454	6 710 264	5 579 260	3 844 793	3 922 717

(allkirjastatud digitaalselt)

Eve Okas

Vallavolikogu esimees